

тно на единъ извѣстенъ предметъ, който трѣра някакъ да се строй; то мы казвамы въ такъвъ случай, какъ спорядъ туй обратно дѣйствіе, опредѣлява се строїство-то, или по ясно, свойство-то и количество-то на нашій предметъ. Спорядъ туй Божіе устроеніе міра, всяко едно нѣщо, всяко едно бытіе има една *стройнѣ дѣятелность*, чрезъ коѣто оно е въ состояніе да ограничи и устрой различно други-тѣ нѣща, други-тѣ бытія, тѣй и обратно. Въ слѣдствіе на взаимно-то това и различно дѣйствіе: различно си-рѣчь устроїство на предмети-тѣ, опредѣляватъ имъ се и различни-тѣ *свойства и качества*.

При това извѣстно е че мы не можемъ да си образуваме нѣкое понятіе за единъ извѣстенъ предметъ, освенъ спорядъ неговѣ-тѣ стройнѣ дѣятелность и неговы-тѣ свойства (обратно дѣйствіе). Тѣй мы си образуваме понятіе-то на огонь-тѣ, когато осѣщамы, или си представляваме топлинѣ и свѣтлинѣ; въ слѣдствіе на туй, мы всякога сѣдимъ за нѣкой извѣстенъ предметъ и го разбирамы спорядъ неговѣ-тѣ дѣятелность и свойство: — „*челякъ се познава по хорашы-шѣ, рабошы-шѣ му*“ казватъ Бѣлгари-тѣ. — Но защото единъ извѣстенъ предметъ може даима разны дѣятелности и разны свойства; то за да го разбиремъ добрѣ, трѣба да разглѣдамы отдѣлно всякъ една неговѣ дѣятелность и всяко едно негово свойство, за това разумъ-тѣ ни се обрѣща къмъ свои-тѣ формални способи на измѣненіе-то на понятія-та и чрезъ тѣхъ пріемва возможность да развива понятія-та на бытіе-то въ *опредѣленъ рѣдъ и послѣдовашелность*. Тукъ разумъ-тѣ ни се спомага отъ законы-тѣ родотворенія и видотворенія, за които мы хортувахмы въ §. 28.

Спорядъ *отношеніе-шо* опредѣляватъ се и се обьясняютъ двѣ-тѣ общы понятія: — 1) Понятіе-то на *сила*, която неизбѣжно се изражава чрезъ *явленіе* и 2) понятіе-то на *причина*, която дава *произлог*.